

27.12.2023р.Гр.15. Всесвітня історія. Уроки №49-50.

Тема: 1.Держави Центрально-Східної Європи (1950-1960рр.)

2.Держави Центрально-Східної Європи (1970-1980рр.)

1. Смерть Сталіна в 1953 році та проведення XX З'їзду КПРС 1956 р. співпала зі смертю Б. Берута та початком робітничих страйків і маніфестацій в червні 1956 р. в Познані ("Хліба й свободи", "Вільний вибір"). Жовтень 1956 р. новий лідер ПОРП Владислав Гомулку (1956-1970 рр). 1.Припинення політичних репресій; 2.Розвиток галузей легкої, харчової промисловості; 3.Приватна ініціатива мала розвиватись; 4.У с/г припинено насильницьку колективізацію; 5.Розроблено програму децентралізації економіки країни та розширення прав господарств. 6.Лібералізація в освіті, науці, мистецтві, церковній політиці. Покращення матеріального становища населення та зменшення соціальної напруженості в суспільстві. Зростання національного доходу на 80%. На поч.1960-х років реформи припинились. В.Гомулку перетворився на нетерпимого до критики авторитарного діяча. З 1961-1965 рр. конфлікт керівництва з творчою інтелігенцією. В кін.1960-х років зростання незадоволення матеріальним становищем у порівнянні з країнами Заходу. Грудень 1970 року масові страйки у Гданську, Гдині та Сопоті проти підняття цін на продукти харчування та їх силові придушення. Усунення від влади. 1970 р. новим лідером ПОРП обрано Едварда Герека. Висновок: Відбулось завершення "доби Гомулки" та почалось оновлення партії, відмовились від тотального контролю над культурою, звучав заклик до " національної солідарності .

Генеральний секретар Угорської партії трудящих Матяш Ракоші (до 1956 р.). «Відлига» в СРСР посприяла лібералізації режиму в Угорщині. Новим головою уряду в 1953 році став Імре Надь. Був усунутий в квітні 1955 року, але був одним з лідерів революційних подій 1956 року. Було переглянуто економічну політику УПТ. Наголос тепер робився на с/г, а не на важку промисловість. Призупинилась насильницька колективізація, приглушено «антикуркульську» компанію, послабшав політичний терор. Угорська революція 1956 р. 23 жовтня 1956 року в Будапешті

розпочалося повстання. Під тиском вимог повсталих УПТ повернула Імре Надя на місце прем'єр-міністра коаліційного уряду. 1 листопада 1956 р. лідер революції І. Надь сформував коаліційний уряд, який проголосив нейтралітет Угорщини та її вихід з ОВД і оголосив прозахідний курс. У відповідь СРСР увів війська 4 листопада в Будапешт, де тривали бої протягом 9 днів та жорстоко придушив угорців, жертвами радянської агресії стало близько 50 тисяч. 16 червня 1958 року в Будапешті Імре Надя було повішено. (Після падіння комуністичного режиму в Угорщині Імре Надя, Пала Малетера та Міклоша Гімеша було урочисто перепоховано в липні 1989 року). Жовтень 1956 р. УПТ очолив Янош Кадар. Не виходячи за рамки комуністичної доктрини проводив помірковано-ліберальний курс. Оголошено політичну амністію, завершено кооперування с/г. УПТ було замінено на Угорську Соціалістичну робітничу партію (УСРП). У 1968р. започатковано економічну реформу, яка внесла в функціонування господарства суттєві ринкові елементи. Підвищувався життєвий рівень народу. Висновки: У 1960-80-х.рр. практично не було проявів політичної опозиції, Угорщину називали «найвеселішим бараком у комуністичному таборі».

БОЛГАРІЯ. У 1950 році Вилко Червенков став прем'єр-міністром. Було розпочато процес форсованої індустріалізації. Проте, підтримка курсу В. Червенкова, навіть у Комуністичній партії, була занадто мала, тому за рік після смерті Сталіна, Червенкова було скинуто. Тодор Живков керував Болгарією протягом наступних 33 років з 1954 р. 1. Був повністю лояльним до СРСР, але проводив більш помірковану політику. 2. Відновлені відносини з Югославією і Грецією. 3. Обмежена ступінь свободи вираження думок була відновлена, гоніння на церкву було припинено. 4. Країна стала найпопулярнішим туристичним напрямом для країн Східного Блоку. 5. Укрупнення с/г кооп та оснащення їх технікою. 6. Модернізація промислового виробництва. Висновок: Болгарія була найлояльнішим європейським союзником СРСР, де планувалось розпочати перехід до комунізму. **РУМУНІЯ.** Підсумки роботи XX з'їзду КПРС, вторгнення радянських військ до Угорщини 1956р., хоча й по-різному сприймалися в країні, але викликали прагнення самостійності. Після смерті у березні 1965р. Г. Георгіу -

Дежа. Першим секретарем ЦК РКП (з липня 1965р. партію перейменовано з РРП на РКП) було обрано Ніколає Чаушеску. 1. Провадив заходи з лібералізації галузі економіки і культури. 2. Спекулював на питаннях незалежності й суверенітету, намагався грати на національних почуттях румун, закликаючи створити процвітаючу державу, незалежно у зовнішній політиці від Радянського Союзу, країн Варшавського Договору. 3. Останнього суперника - І. Г. Маурера Чаушеску прибрав з політичної арени в 1974 р. Предметом суперечки були ступінь централізації управління, а також темпи і масштаби індустріалізації. 4. У березні того ж року Чаушеску приймає присягу президента Румунії. Висновок: Починається епоха культу особи. Щотижня президент виступає на багатотисячних мітингах з промовами, на керівників усіх ланок обрушується лавина "цінних вказівок". З 1971 року країна йтиме власним шляхом побудови соціалістичного суспільства.

. Керівником Югославії продовжує бути Й. Броз Тіто (14 січня 1953 — 4 травня 1980 рр.). 1. План побудови "самоврядного соціалізму", що передбачав демократизацію, десталінізацію, децентралізацію, тощо. 2. Нова Конституція 1963р. Та зміна назви країни на Соціалістичну Федеративну Республіку Югославія (СФРЮ). 3. Масштабна економічна реформа в 1965 році. 4. Розширення прав та самостійності суб'єктів федерації. НАСЛІДКИ: 1. Модель "самоврядного соціалізму" пом'якшила прояви комуністичного режиму. 2. Пожвавились контакти із Заходом. 3. Травень 1967 р. демонстрації студентів, що вимагали подальшої демократизації суспільно-політичного життя. 4. 1970 р. акція протестів під гаслами "Відродження Хорватії". Висновок: й. Броз Тіто оцінив ситуацію в країні, як: « Югославія опинилась на порозі міжетнічної громадянської війни». Восени 1971 р опозицію придушено.

В 1968 р. у відставку було відправлено керівника (президент) ЧСР А. Новотного (з 1966 р.), до влади прийшов демократично налаштований перший секретарь КП ЧС Александр Дубчек . Президент країни – Антонін Новотний. 1. " Соціалізм із людським обличчям " – поглиблення реформ в економічній і політичній сферах через поєднання соціалістичних ідей з елементами

демократичного суспільства в Чехословаччині. 2. З 1966 року економічні реформи. 3. Усунення деформацій соціалізму й демократизація суспільного життя. 4. Скасування цензури . 5. Процес лібералізації . Наслідки: 1. Протистояння між прихильниками та противниками реформ. 2. Окупація країни 21 серпня 1968 р. військами СРСР і ОВД (бл. 500 тис.) . 3. 1970 року Дубчек був виключений з Компартії ЧССР, позбавлений статусу депутата і відправлений на роботу керівником лісництвами в системі словацького лісового господарства. 4. Президент Людвік Свобода. Реформування господарського механізму, активізація демократичних партій, незалежний зовнішній курс, скасування цензури друку. 21 серпня 1968 р. війська 5 країн ОВД увійшли в Чехословаччину «Празька весна». Внаслідок домовленості для нормалізації становища в ЧССР залишено війська СРСР. 5. Керівник КП ЧССР прихильник неосталінізму Густав Гусак. 6. Встановлено режим “нормалізації” – відновлення керівної ролі КПЧ і дотримання принципів марксизму-ленінізму. У 1968 р. ЧССР стала федерацією Чехії та Словаччини, але лише де-юре. Висновок: після придушення «Празької весни» завмерло громадсько-політичне життя країни, активізувався дисидентський рух, розпочалась масова еміграція населення. У 1969 році в Празі студенти Ян Палах і Ян Заїц з інтервалом у місяць вчинили самоспалення на знак протесту проти радянської окупації. 5 листопада 1968 року Василь Макух здійснив акт самоспалення проти колоніального поневолення України та агресивного вторгнення до Чехословаччини. “ Геть окупантів!”, - такими були його останні слова.

2. Зміна керівництва ПОРП після подій грудня 1970 р. не принесла заспокоєння в країну, яка очікувала на реальні зміни. У 1971 р. нові страйки робітництва відбулися в Щецині та Лодзі. ПОРП, ураховуючи настрої суспільства, висунула гасло «модернізації Польщі». Для реалізації цих планів було вирішено скористатися технологіями та кредитами країн Заходу. Загальна сума кредитів, отриманих Польщею в 1970-х рр., перевищила 24 млрд доларів. Одночасно це сприяло зменшенню напруженості у відносинах із країнами Заходу. У промисловості поряд із новим обладнанням

закуповувалися ліцензії на випуск готової продукції. В аграрній сфері скасовували обов'язкові поставки сільськогосподарської продукції. Громадянам дозволили створювати малі підприємства, полегшили виїзд за кордон. Завдяки цим та іншим заходам національний дохід зріс на 10 %. Матеріальне становище населення покращилося. ПОРП заявила, що країна розпочала створення «розвиненого соціалістичного суспільства». Болючого удару Польщі завдала також світова енергетична криза 1974—1975 рр. У 1975 р. Польщу, неспроможну сплачувати відсотки за своїми боргами, оголосили країною-банкрутом. Ситуацію суттєво ускладнила необхідність імпортувати продовольство після неврожаїв 1974—1975 рр. У другій половині 1970-х рр. становище в Польщі погіршувалося. Поштовхом до активізації опозиційних настроїв серед різних суспільних верств стали робітничі страйки й демонстрації, що відбулися в деяких містах Польщі в червні 1976 р. Поступово в країні сформувався легальний опозиційний рух.

Економічна ситуація в Польщі залишалася складною. Зменшувався національний дохід. Унаслідок цього матеріальне становище населення постійно погіршувалося, полиці магазинів порожніли. Натомість процвітали спекуляція й «чорний ринок». Польське керівництво на чолі з Е. Гереком демонструвало повну нездатність змінити ситуацію. У середині 1980 р. Польщу охопила системна соціально-економічна та політична криза. Відбувалися страйки, у яких брали участь понад 700 тис. осіб. Страйкарі Гданська, Гдині й Сопота утворили Міжзаводський страйковий комітет, який очолив Лех Валенса. Такі комітети виникли і в інших містах. У серпні 1980 р. керівництво ПОРП пішло на поступки страйкарям і погодилося на створення незалежних профспілок, здійснення економічних реформ, підвищення заробітної плати, обмеження цензури тощо. Проте страйки не припинялися. Економіка занепадала. Країна опинилася на межі повного економічного краху. У вересні 1980 р. Е. Герек усунули з посади й обрали нове керівництво ПОРП, яке очолив Станіслав Каня. 17 вересня 1980 р. у Гданську незадоволені існуючим у країні режимом заснували Незалежну самоврядну професійну спілку

«Солідарність» на чолі з Л. Валенсою. Через рік вона налічувала 10 млн. членів. Хоча профспілка насамперед проголошувала себе захисником інтересів робітництва, насправді вона прагнула повалення комуністичного режиму. Водночас «Солідарність» намагалася стримувати ситуацію, щоб не дати СРСР приводу ввести до Польщі війська. У країні стрімко поглиблювалася економічна криза, поширювалися страйки й мітинги. Влада в усьому звинувачувала страйкарів, а ті — уряд. У квітні 1981 р. в Польщі запровадили карткову систему розподілу м'ясопродуктів. Восени 1981 р. в умовах загострення кризи новим керівником ПОРП обрали прибічника жорсткого курсу, міністра оборони ПНР, генерала Войцеха Ярузельського. Відбулося це в умовах, коли СРСР та керівництво ОВД розглядали можливість інтервенції до Польщі. 13 грудня 1981 р. В. Ярузельський запровадив у країні воєнний стан. Кілька тисяч опозиціонерів (переважно із «Солідарності») затримали й розмістили в майже 50 спеціально обладнаних таборах. Воєнний стан передбачав численні обмеження політичних і громадянських прав населення країни. В. Ярузельський розпочав у країні широку економічну реформу. Вона передбачала запровадження самофінансування, самоврядності й господарської самостійності підприємств. У липні 1983 р. воєнний стан скасували. Однак у польських в'язницях залишалося понад 200 опозиціонерів, а близько 5 тис. осіб вимушено перебували за кордоном. Комуністична влада не змогла нормалізувати ситуацію в економіці. У 1983 р. країна перебувала у стані економічної стагнації.

Процеси «перебудови», які з 1985 р. розпочалися в СРСР, сприяли активізації суспільно-політичного життя в Польщі. Висунуті в 1986 р. ПОРП гасла оновлення соціалістичних відносин не здобули підтримки народу. У 1988 р. вона офіційно визнала свою нездатність змінити на краще ситуацію в країні. «Перебудова» — загальна назва сукупності політичних та економічних реформ, що проводилися в СРСР у 1985—1991 рр. Складові цієї політики у внутрішньополітичній сфері — гласність та демократизація, в економіці — запровадження елементів ринкових відносин, у зовнішній політиці — нормалізація відносин із країнами Заходу. У

лютому—квітні 1989 р. у Варшаві проходили засідання «круглого столу» представників ПОРП, римо-католицької церкви й «Солідарності», за результатами яких прийняли документи з реформування країни. У політичній сфері призначили вибори до нового парламенту й запровадили посаду президента. Фактично це започаткувало демонтаж тоталітарної комуністичної політичної системи в країні. Першим президентом Третьої Речі Посполитої в 1989 р. обрали В. Ярузельського. Уряд «національної відповідальності» очолив радник «Солідарності» Т. Мазовецький. Нова влада розпочала демонтаж комуністичного устрою Польщі. Наприкінці 1989 р. країна отримала нову назву — Республіка Польща. Із Конституції вилучили статті про керівну роль ПОРП, дружбу із СРСР, соціалістичну державу й соціалізм. Із січня 1990 р. відповідно до заходів із реформування економіки розпочалося здійснення нової програми. Міністр фінансів Лєшек Бальцерович, що був прибічником принципів монетаризму, запровадив план найшвидшого переходу від планової державної до ринкової економіки з приватною власністю, що отримав назву «шокова терапія» («план Бальцеровича»). Він передбачав лібералізацію цін, замороження заробітної плати, девальвацію злотого, приватизацію державної власності, лібералізацію торгівлі тощо. У 1990 р. сталися дві важливі політичні події: ПОРП заявила про саморозпуск і В. Ярузельський достроково склав президентські повноваження. Новим президентом у грудні 1990 р. населення країни обрало Л. Валенсу.

На середину 1980-х рр. Угорщина вичерпала можливості екстенсивного розвитку й потребувала якісного оновлення. Угорщина суттєво поступалася країнам Заходу за рівнем розвитку, а її зовнішня заборгованість на 1989 р. досягла 20 млрд. доларів. Під впливом процесів «перебудови», що відбувалися в СРСР, й оновлення в інших країнах «соціалістичного табору» в країні активізувалася критика існуючого режиму. Із середини 1988 р. в Угорщині виникали різні за політичною спрямованістю організації та рухи. Деякі з них відверто закликали до демонтажу комуністичного режиму й повернення до парламентської демократії. Таким чином, у ситуації, коли комуністи не чинили

перешкод змінам, багатопартійність в угорському суспільстві стала реальністю. У жовтні 1989 р. країна отримала нову назву — Угорська Республіка. В економіці країни розпочалося повернення до ринкових механізмів її функціонування. Того ж року УСРП змінила назву на Угорську соціалістичну партію (УСП) і заявила про остаточний розрив зі сталінізмом. У березні 1990 р. відбулися багатопартійні вибори до Державних зборів. УСП отримала на них 9 % голосів виборців. Ця подія завершила період існування комуністичного режиму в Угорщині. Основою комуністичного режиму в тогочасній Болгарії залишалася сталінська модель соціалізму. У прийнятій у 1971 р. Конституції країна проголошувалася соціалістичною державою, а БКП — керівною силою суспільства. Усі важелі влади утримував у своїх руках її керівник Т. Живков. Складалося враження, що ситуація в Болгарії стабільна, проте кризові явища поступово накопичувалися. Зниження життєвого рівня населення обумовлювало зростання невдоволення особистою владою Т. Живкова, яка мала ознаки авторитарного режиму.

Через необхідність сплатити 4,4 млрд доларів зовнішнього боргу в енергетиці Болгарії виникла криза. Запровадження графіків постачання електроенергії населенню викликало обурення більшості болгарського суспільства.

Відображенням загострення суспільно-політичної кризи й набуття нею системного характеру стала поява опозиційних організацій, які діяли в підпіллі або за кордоном. Це були «Вільна і незалежна Болгарія», «Болгарська ліга прав людини», «Соціал-демократична партія», «Болгарський національний фронт» та інші.

Визначальними для долі режиму Т. Живкова стали процеси «перебудови», що розпочав у 1985 р. в СРСР М. Горбачов. Т. Живков одразу заявив про несприйняття змін, які відбувалися в СРСР, і непотрібність їх для Болгарії. Однак уже в 1987 р. керівники

БКП заговорили про необхідність «перебудови» болгарського суспільства на засадах самоврядування. Проте режим Т. Живкова, намагаючись не втратити владу, діяв досить непослідовно. У результаті темпи зростання економіки в 1989 р. порівняно з 1988 р. знизилися більш ніж на 12 %. Проявом наростання невдоволення населення стали демонстрації, мітинги й поява нових громадських рухів. Поштовхом до політичних змін у Болгарії наприкінці 1989 р. стали революційні перетворення, які відбувалися в інших країнах Центрально-Східної Європи. У листопаді 1989 р. під тиском прибічників реформ у середовищі БКП Т. Живков подав у відставку. Новим керівником став комуніст-реформатор Петар Младенов. У січні 1990 р. Народні збори під тиском громадськості скасували статтю Конституції, що БКП є «керівною силою в суспільстві й державі». Навесні того ж року БКП змінила назву на Болгарську соціалістичну партію (БСП). У серпні 1990 р. президентом Болгарії обрали одного з лідерів опозиціонерів Желю Желева. У листопаді того ж року Великі народні збори затвердили нову назву країни — Республіка Болгарія.

У 1970-х рр. Н. Чаушеску активно формував у країні режим особистої влади. Майже всі головні посади в Румунії обійняли представники його родинного клану, який становив понад 40 осіб. «Культ особи» Н. Чаушеску набув значних масштабів. Від дитячих садочків до «добровільних» багатотисячних хорів на майданах усе румунське населення вихваляло «батька й матір усієї країни, усього народу», як називали Н. Чаушеску та його дружину Єлену. При цьому життєвий рівень населення стрімко знижувався навіть порівняно з іншими країнами «соціалістичного табору».

У другій половині 1970 — на початку 1980-х рр. унаслідок політики клану Н. Чаушеску країна опинилася в глибокій кризі. Економіка перебувала у стагнації. Зовнішня заборгованість країнам Заходу на середину 1980-х рр. досягла 11 млрд доларів. Народ цинічно ошукували, повідомляючи про досягнуті успіхи. Із 1982 р. в Румунії запровадили нормування продуктів харчування, споживання газу, палива й електроенергії. Взимку температура у квартирах пересічних румунських сімей становила 10—12 градусів. Режим «вождя всіх румунів» категорично відкидав можливість будь-яких

змін. На середину 1980-х рр. глибока криза охопила всі сфери життя Румунії. Серед населення запанували апатія і зневіра. Після початку процесів оновлення в інших країнах «соціалістичного табору» Н. Чаушеску заявив, що Румунії вони не потрібні. Ситуацію в країні ускладнювала відсутність організованої опозиції через репресії влади. Проте з кінця 1987 р. в різних районах Румунії періодично спалахували протести. Лунали гасла: «Дайте тепло!», «Нагодуйте населення!», «Геть диктатуру!» та «Геть Чаушеску!». Усі виступи жорстоко придушувалися. У грудні 1989 р. влада придушила протести в місті Тімішоара у Трансильванії, унаслідок чого загинуло понад 100 осіб. Ці криваві події викликали обурення в усій країні. Для приборкання виступів на вулиці вивели війська й танки, що спричинило велику кількість жертв. Н. Чаушеску з дружиною на вертольоті втік із Бухареста. Біля міста Тирговіште їх схопили й після таємного двогодинного суду розстріляли. У багатьох містах Румунії тривали запеклі вуличні бої, у яких загинули тисячі осіб. 23 грудня 1989 р. новоутворений Фронт національного порятунку (ФНП) заявив про повалення режиму Н. Чаушеску й розпуск КПР. У травні 1990 р. в Румунії відбулися перші вільні парламентські вибори. На них перемогу здобув ФНП, отримавши 85 % голосів виборців. Президентом країни було обрано голову ради ФНП Йона Ілієску. Нова влада у важких умовах суспільного протистояння розпочала економічні й політичні реформи. У 1991 р. парламент прийняв, а населення країни на всенародному референдумі схвалило нову Конституцію. Румунія оголошувалася національною, унітарною, правовою, демократичною і соціальною державою із формою правління у вигляді президентської республіки.

Чехословаччина. У суспільному житті влада переслідувала будь-які прояви вільнодумства. Однак зупинити їх поширення вона не могла. Із 1976 р. відбувався підпільний випуск самвидавських опозиційних видань. Наприкінці 1977 р. з'явилася декларація «Хартії 77» — опозиційної групи, що намагалася протидіяти свавіллю комуністичного режиму. Цей документ підписали 800 опозиціонерів. Вони вимагали демократизації суспільного життя в країні. Перебудова» в СРСР посилила в

чехословацькому суспільстві сподівання на зміни в країні. Проте в 1986 р. керівництво КПЧ заявило, що необхідності переглядати свою політику немає. Г. Гусак і його прибічники все більше втрачали підтримку в партії та серед населення. КПЧ демонструвала нездатність до реформування, навіть коли сусідні Польщу й Угорщину охопили процеси оновлення. До остаточної дискредитації призвели гучні політичні скандали, пов'язані з керівництвом КПЧ, які відбулися в 1988 р. Восени 1989 р. в Чехословаччині відбулися події, які увійшли в історію як «оксамитова революція». Застосування владою сили проти 15-тисячної студентської демонстрації у Празі викликало в країні обурення. Наступні акції протесту призвели до падіння в Чехословаччині комуністичного режиму. Наприкінці листопада 1989 р. з Конституції вилучили статтю про керівну роль КПЧ у країні, а в грудні Г. Гусак залишив посаду президента. Новим президентом став дисидент, засновник руху «Хартія 77» Вацлав Гавел. «Оксамитовою», або «ніжною», революцією події в Чехословаччині називають через те, що багатотисячні протести відбувалися дуже організовано, а комуністичний режим було ліквідовано майже без конфліктів. У 1990 р. країна змінила назву на Чеську і Словацьку Федеративну Республіку (ЧСФР), стрімко розпочала розбудову держави і демократизацію всіх сфер суспільного життя.

Події в Хорватії 1970—1971 рр. спонукали владу вдосконалити устрій федеративної держави. Нова Конституція 1974 р. дещо змінила її структуру. Довічним президентом країни став Й. Броз Тіто. Однак недоліки концепції «самоврядного соціалізму» і перш за все неефективність «виробничого самоврядування» дедалі більше гальмували розвиток країни. Смерть Й. Броз Тіто у травні 1980 р. стала рубіжною подією для розвитку Югославії, яка фактично трималася на його авторитеті. У 1980-х рр. у країні спалахнула криза, що поширилася на міжнаціональні відносини, економічну і політичну сфери. Найбільш небезпечною для країни була міжетнічна складова кризи. У 1981 р. автономний край Косово охопили мітинги й демонстрації під гаслами «Косово — республіка!», які проводили різні етнічні громади. Серби й

чорногорці на цей час становили в Косові 8 % населення. Переважали албанці та інші народи ісламської віри. Саме події в Косові започаткували розпад Югославської федерації, а ситуація в країні призводила до дестабілізації становища в усій країні. Проблема в Косові сприяла відродженню сербського національного руху. У 1986 р. керівництво Союзу комуністів Сербії (СКС), очолюване Слободаном Мілошевичем, висунуло вимогу обмежити права автономій. Усі заходи союзного уряду з нормалізації ситуації в Косові були марними. Щорічно дедалі більше сербів і чорногорців залишали край. Наприкінці 1988 р. акції протесту проти політики Сербії охопили Воєводину. Усе це свідчило про недієздатність федерації. У відповідь на протести сербська влада позбавила Косово і Воєводину прав автономії. Це викликало опір косовських албанців. У Сербії спалахнули мітинги із закликами покарати сепаратистів у Косові. Конфлікт ускладнювався. На тлі міжетнічного протистояння загострювалася ситуація в економіці. Союзний уряд розпочав реформування економіки Югославії, наближаючи її до економічної моделі країн Заходу. Однак єдину федеративну державу він прагнув зберегти. Оскільки республіканські етнополітичні клани в цьому зацікавлені не були, реформа фактично зупинилася. У 1990 р. СКЮ розпався. Це стало провісником розпаду федерації, оскільки він був основою її державної структури.

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=uAVMzBtvNjE>

Д/з: §§12-13.